

Vlaanderen
is sterk in cijfers

ADVIES

Toegang tot microdata

10 juni 2024

RVOS

**RAAD VOOR VLAAMSE
OPENBARE STATISTIEKEN**

rvos.secretariaat@vlaanderen.be
vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen

Advies ‘Toegang tot microdata’

Oproep aan de VSA en het netwerk Statistiek Vlaanderen om neutrale toegang tot Vlaamse microdata te bekomen

Dit advies van de Raad voor Vlaamse Openbare Statistieken (RVOS) is gericht aan de Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA) en het netwerk Statistiek Vlaanderen (SV). Het werd voorbereid door de RVOS-werkgroep ‘microdata’ en na bespreking op de RVOS-vergadering van 16 mei 2024 door de RVOS goedgekeurd op 10 juni 2024.

Het advies bevat 5 aanbevelingen.

Aanbeveling 1: Maximale toegang tot microdata

De RVOS herhaalt (cf. het RVOS-advies van 24 november 2023 over het voorstel van strategische blauwdruk van het netwerk SV en de VSA) het grote belang om microdata beschikbaar te stellen “op een zo gedetailleerd en geografisch zo laag mogelijk niveau”. Als coördinator van het netwerk SV blijft het de taak van de VSA om dit te stimuleren en indien nodig zo goed mogelijk af te blijven dwingen bij alle VO-entiteiten, rekening houdend met de geldende wet- en regelgeving (zie ook [Aanbeveling 3: Neutrale toegang tot data](#)).

Aanbeveling 2: Duidelijke informatie over data

Voor de beschikbaarheid van microdata voor statistische en wetenschappelijke doeleinden in het kader van beleidsvoorbereiding en/of beleidsevaluatie is er nood aan duidelijkheid over de mogelijkheden en te volgen procedures bij de verschillende VO-entiteiten. De VSA neemt hierin best een coördinerende en centraliserende rol op. De RVOS vraagt uitdrukkelijk dat de VO-entiteiten expliciet zijn over:

- Wie het aanspreekpunt is bij de VO-entiteiten;
- Welke data-aanvragen de gebruikers kunnen indienen, inclusief verschillen tussen gebruikersgroepen of doeleinden mochten die er zijn;
- Welke microdata bij de entiteiten beschikbaar zijn aan de hand van datacatalogi, beheerd door de VO-entiteiten, die het mogelijk maken om snel duidelijkheid te geven aan de data-aanvrager; en
- De gewoonlijke doorlooptijd van data-aanvragen versus de doorlooptijd in acute situaties.

De RVOS vraagt de VSA ook haar rol als potentiële Trusted Third Party (TTP) breder te communiceren, eventueel aan de hand van voorgaande praktijkvoorbeelden, zodat het duidelijk wordt welke data op deze manier gekoppeld kunnen worden en onder welke voorwaarden. De VSA kan bovendien

fungeren als centraal aanspreekpunt over geldende principes voor producenten en gebruikers van Vlaamse en (inter)nationale microdata (waaronder ook duidelijkheid rond de verwerking van persoonsgegevens, en het statistisch geheim) en over de inschatting van de haalbaarheid van een potentiële data-aanvraag.

Aanbeveling 3: Neutrale toegang tot data

De RVOS roept de VSA op om de neutrale toegang tot microdata binnen het netwerk SV af te dwingen en/of te bestendigen. Met neutrale toegang bedoelt de RVOS de gelijke toegang voor verschillende gebruikersgroepen, zolang:

- de microdata gebruikt worden voor statistische en wetenschappelijke doeleinden in het kader van beleidsanalyse, beleidsvoorbereiding en/of beleidsevaluatie; én
- de wet betreffende de openbare statistiek¹ alsook de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en andere relevante wet- en regelgeving² nageleefd worden.

Neutrale toegang verzekert dat verschillen binnen gebruikersgroepen zich zo weinig mogelijk voordoen. De indruk is dat dit nu niet steeds het geval is en verschillende gebruikersgroepen met andere voorwaarden starten aan data-aanvragen. Het eigenaarschap van VO-entiteiten over data mag niet betekenen dat de bereidheid tot delen van data in het gedrang komt en toegang tot microdata niet mogelijk is. Indien het netwerk SV uitgaat van het principe van neutrale toegang, dan kan het netwerk SV, onder impuls van de VSA, het dienstverleningsaanbod aan microdatagebruikers verder uitbouwen in navolging van wetgeving zoals de *data governance act*.

Aanbeveling 4: Eenvoudige toegang tot data

De RVOS stelt voor dat de VSA de eigen expertise verder uitbouwt om databronnen vlot toegankelijk te maken en deze expertise ter beschikking stelt van het netwerk SV.

Bovenop het delen van databestanden, stelt de RVOS voor om ook andere mogelijkheden, zoals *remote access*, *safe room* of *remote execution* te overwegen. De *data governance act* legt beveiligde digitale en fysieke bewerkingsomgeving op aan overheden. De RVOS hoopt op die manier een aantal huidige struikelblokken voor de eindgebruikers te kunnen opheffen.

De RVOS microdata vraagt de VSA om voldoende mensen en middelen in te zetten zodat:

- (1) onbekende factoren die een vlotte toegang tot en een koppeling van Vlaamse microdata mogelijk maken geïdentificeerd kunnen worden;
- (2) de VSA op termijn duidelijke afspraken kan communiceren naar elke groep gebruikers die werkt met microdata op Vlaams en (inter)nationaal niveau.

¹ <https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/1962/07/04/1962070402/justel>

² <https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2018/07/30/2018040581/justel> en <https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1017242.html#H1041967>

Advies 5: Standaardisatie van data

Voor datakoppelingen vraagt de RVOS extra aandacht voor de kwaliteit en uniformiteit van datasets, inclusief metadata, bij alle VO-entiteiten onder leiding van de VSA. Er is nood aan duidelijke en coherente standaarden die ruwe data kunnen vertalen naar duidelijke statistieken. Deze standaarden moeten overheidsbreed gedragen, toegepast en gevalideerd worden. De VSA zou statistische standaarden, protocollen, definities en classificaties breed moeten communiceren en, waar nodig, informatie en documentatie aanleveren om deze te implementeren in beleidsvoering. De VSA zou tevens op zoek moeten gaan naar de juiste instrumenten om aan kwaliteitsbewaking van statistieken en metadata te doen in een decentraal statistieksysteem. Wanneer VO-entiteiten data aanleveren voor statistische of wetenschappelijke doeleinden, dan zijn zij verantwoordelijk voor de kwaliteit van deze (meta)data. Aandacht voor de kwaliteit van microdata zal de doelstelling van het netwerk SV en de VSA faciliteren om in het Vlaams Statisch Programma (VSP) 2025-2029 in te zetten op domeinoverschrijdende statistieken.